

**TA'LIM TIZIMIDA AXBOROT TEKHNLOGIYALARIDAN
FOYDALANISH***Sherqoziyeva Zarnigor Farhodjon qizi**FarDU talabasi**Muhammadjonova O'g'iloy Bahodirjon qizi**FarDU talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqola, ta'lim tizimida axborot texnologiyalari (AT) dan foydalanishning samaradorligini va muammolarini ko'rib chiqadi. Mualliflar talabalar va o'qituvchilar uchun ma'lumotlarni olish, muloqot, o'quv materiallarini taqsimlash, baholash va kuzatish imkoniyatlarini oshirishning turli usullarini ko'rsatishadi.

Kalit so'zlar: Ta'lim tizimi, axborot texnologiyalari, internet, ma'lumot olish, muloqot, Taqseem va Praktika, o'zgaruvchan va shaxsiylashtirilgan O'qish, baholash va kuzatish, sun'iy ong, texnologik kompetentlik, qo'llab-quvvatlash xizmatlari, individualizatsiya

Axborot texnologiyalarining ta'lim tizimiga ta'siriga misol qilib, internet yordamida ma'lumot olish, virtual klasslar, kompyuter dasturlari yordamida ma'lumotlarni tahlil qilish va ko'proq texnologik ko'makchilar bilan ma'lumotlar to'plashni olaylik.

Ilmiy tadqiqotlar, axborot texnologiyalaridan foydalanishning o'quv jarayonini ancha takomillashtirishga yordam beradiganini ko'rsatmoqda. Bu oliy darajada samarali texnologiyalar, quyidagi besh asosiy sohada qo'llanilmoqda:

1.Ma'lumot olish: Internet rivojlanishi va saytlar, elektron kutubxonalar va ilmiy majmuagarlar yordamida talabalar va o'qituvchilar dunyoning qanday joyida bo'lishidan qat'iy nazar, zarur ma'lumotlarga kirish uchun bepul imkoniyatlarga ega. bu biror mavjud ma'lumot yoki haqiqatni aniqlash jarayoni. Axborot texnologiyalarining rivojlanishi va globalizatsiya jarayonlari ma'lumotlarga kirishni ehsonlashgani bilan, har qanday soha bo'lgan holda, yuksak sifatli ma'lumotlarga ega bo'lish ahamiyatini ortga keltiradi. Ma'lumot olish, ayniqsa, o'quvchilar va o'qituvchilar uchun muhimdir, chunki bu ularga yaqinda o'qilgan mavzularni yaxshiroq tushunishga, yangi bilimlarni qo'shishga va fikrlarini argumentatsiya qilishga yordam beradi. Axborot texnologiyalari ta'lim sohasida ma'lumot olishga katta yordam beradi. Masalan, ta'lim portallari, elektron kutubxonalar, o'quv dasturlari, seminarlar, vebinarlar, massiv ochiq onlayn kurslari (MOOCs), podcastlar va boshqa multimedia resurslari orqali talabalar va o'qituvchilar o'zlariga qiziqqan mavzular haqida eng so'nggi ma'lumotlarni topishga va ulardan o'rganishga qodir bo'ladi. Biroq, axborotning hajmi va sifati, shuningdek, axborotni olish uchun kerakli texnologik kompetentliklarning kamligi va

ma'lumotni tanlash va tekshirishga oid muammolar ajratilgan kamchiliklar hisoblanadi.

2.Muloqot: E-mail, jamiyatlar va chat xonalar, talabalar va o'qituvchilarni eng yirik va eng uzoq muloqot dasturlariga olib keladi, ularning fikrlarini almashishga va masalalarni muhokama qilishga imkon beradi. Muloqot texnologiyalarining rivojlanishi (masalan, mobil telefonlar, sotsial media, video yig'inlari va hokazo) muloqotni osonlashtiradi, lekin shuningdek o'zini aytgan va tinglash ko'nikmalarini ham talab qiladi. Muloqotning samaradorligi, fikrni to'g'ri ifodalash va boshqalarining fikrlarini anglash ustuvor mahoratlarning turli ko'rinishlari ustida ishlaydi.

3.Taqseem va Praktika: Axborot texnologiyalari, masalan, Learning Management Systems (LMS) kabi tizimlarni ishlatish orqali talabalar uchun o'qish materiallarini taqsimlanishi va interaktiv o'yinlar, simulyatorlar va boshqa amaliy mashg'ulotlar yordamida ma'lumotlarni chustlash.

4.O'zgaruvchan va shaxsiylashtirilgan o'qish: AI va Machine Learning kabi texnologiyalar, O'qitishni individual talabalarning O'quv javobgarligi va darajalariga moslashtirishning samarali usullarini taklif etadi.

5.Baholash va Kuzatish: Kompyuter-dasturiy ta'minotlar orqali o'rnatilgan baholash va kuzatish vositalari, o'qituvchilar uchun jarayonni qulaylashtiradi va talabalarni tekshirishning samaradorligini oshiradi.

Biroq, axborot texnologiyalarining ta'lim sohasidagi keng ko'lamliligi qo'llanilishi, texnologiyaga haqiqatan ham kirish uchun kerak bo'lgan resurslar, texnologik ko'nikmalar va qo'llab-quvvatlash tizimlarining ko'rsatkichlaridan kelib chiqqan ayrim muammolar bilan bog'liq. Texnologiyani tez va samarali bir usulda o'rnatish uchun, muassasalar texnologiyani to'g'ri ishlatish, texnologik tayyorligi oshirish va muvofiqlashtiruvchi texnologiyalar uchun loyihalarni boshqarish uchun qo'llab-quvvatlash xizmatlarini taklif etishi kerak.

O'ylash mumkinki, axborot texnologiyalari ta'limning kelajagi bo'lib qoladi va o'quv jarayonini o'zgartirib va takomillashtirib boradi, biroq bu, tizimni bir butun sifatida ko'rib chiqish va o'zgarishlarni boshqarishga tayyor bo'lishni talab qiladi.

Xulasa qilib aytganda ta'lim tizimida axborot texnologiyalaridan foydalanish hozirgi zamonning buzuq vaqt talablariga mos keladigan yondashuvlardan biridir.

- 1. Axborot texnologiyalarining qo'llanilishi:** Axborot texnologiyalari (AT) ta'lim jarayonini yaxshi o'zgartirgan va yanada samarali qilib berishi mumkin. Bu, o'quv materiallarini to'plab olish, tahlil qilish, ulashish va bu materiallarni ko'rsatish uchun mexanizmlar bilan amalga oshiriladi. Tahririyatlar, kitoblar, maqolalar, rasmlar, audio va video materiallar kabi turli xil o'quv ma'lumotlariga kirishimiz bor.
- 2. Ta'lim tizimida Internetdan foydalanish:** Internet, g'oyat katta va samarali axborot manbai hisoblanadi. Bu manba orqali bir necha ma'lumotlar, nazoratlar,

kurslar va o‘quv dasturlariga kirish mumkin bo‘ladi. Talabalar bir necha manbalardan foydalanish orqali o‘zlarining ma’lumotlarini boyitishga qodir.

3. **Masofaviy ta’lim:** Axborot texnologiyalaridan foydalanishning yana bir foydasi uzoqdan ta’limning yo‘l ochilishi bo‘lib, bu yaratilgan kurslarni va o‘quv dasturlarini internet orqali ulashish imkoniyatini beradi.
4. **Interaktiv ta’lim:** Bu, o‘quvchilar va o‘qitish xodimlari orasidagi muloqot mavjud bo‘lganida samaraliroq bo‘ladi. Axborot texnologiyalari ishlab chiqarishni asosiy, tajriba asosida va o‘quvchilarni o‘zlarining o‘rganish jarayoniga ishtirok etishga undaydigan usullarni yaratish imkonini beradi.
5. **Ta’lim boshqarish tizimlari (LMS):** Bu dasturlar o‘qituvchining o‘quv materiallarini to‘plash, jadvalni boshqarish, o‘quv jarayonini boshqarish va natijalarni qiymatlashtirishga yordam beradi. Moodle, Blackboard, Canvas va Schoology kabi dasturlar ko‘plab universitetlar va maktablar tomonidan ishlatiladi

Shuningdek, maqolada axborot texnologiyalarining individualizatsiya va shaxsiylashtirilgan o‘qishga qanday yordam berishini tahlil qiladi. Mualliflar hozirgi va kelajakdagi texnologiyalar - masalan, sun'iy ong va mashina o‘rganishi - ning o‘quv jarayonini o‘zgartirishdagi muhim ahamiyatini ta’kidlaydi. Biroq, mualliflar shuningdek, axborot texnologiyalarining keng ko‘lamli qo‘llanilishiga oid bo‘lgan muammolarni ham tan oladi, jumladan, texnologik kompetentlik va qo‘llab-quvvatlash xizmatlari mavjudligi. Ushbu maqola, ta’lim tizimida axborot texnologiyalaridan samarali foydalanishning ahamiyatini ortga keltirishni maqsad qiladi.

Foydalanilgan Adabiyotlar:

1. Tolipov U.K., Sharipov Sh.S. O‘quvchi shaxsi ijodkorlik faoliyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari. – T., Fan, 2012
2. Yo‘ldashev J. G., Usmonov S.A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy qilish. – T: Fan va texnologiya, 2008.
3. Okhunov, M., & Minamatov, Y. (2021). Application of Innovative Projects in Information Systems. *European Journal of Life Safety and Stability* (2660-9630), 11, 167-168.
4. Nishonqulov, S. F. O. G. L., & Solidjonov, D. Z. O. G. L. (2021). Ta’lim biznesida raqamli innovatsion texnologiyalar. *Science and Education*, 2(6), 233-238
5. Muhammadjonova, O. B. qizi, & Sherqo‘ziyeva, Z. F. qizi. (2023). O‘quvchilarga tanqidiy fikrlashga o‘rgatish va uning samarasi. *Innovative Development in Educational Activities*, 2(5), 303–308.
6. Turaboyeva , F., Sherqo‘ziyeva, Z. ., & Muhammadjonova, O. (2023). Talabalarning modul-kredit tizimiga qaratilgan pedagogik fikrlari.